

De Vrije Universiteit te Amsterdam waar het I.H.E.U.-Congres plaatsvond

In de marge

Een ieder die het I.H.E.U.-kongres te Amsterdam heeft bijgewoond, zal gelooft hebben dat het een goed kongres is geweest.

In tegenstelling tot de meeste revoluties, is deze humanistische re-volutie er niet een geweest van uiterlijk machtsvertoon. Meer een die een innerlijke bereidheid wat vorm en inhoud heeft gegeven.

Zó zal onze wereld-wijde kring van humanisten zijn steentje aan de oplossing van het overlevingsvraagstuk bijdragen.

Daartoe zal nog een lange weg moeten worden afgelegd. Immers: voor alles gaat het om een mentaliteitsverandering (vooral in de westelijke wereld). Een wijziging van „steeds meer verkrijgen en hebben” naar „bepierking en delen met anderen” (vooral in de derde wereld).

Daartoe is burgerzin of, zo men wil, gemeenschapszin nodig.

Daarvan blijkt anno 1974 niet meer zo erg veel van aanwezig. Integendeel, we zien het tegenovergestelde.

Herinnert u zich nog de benzinepomphouders, die begin van dit jaar eigenmachtig tot benzine-levering zonder bon overgingen? En wat te denken van boeren, die omdat ze in het nauw zitten het verkeer op de Nederlandse wegen gaan ontwrichten? Deze voorbeelden kunnen nog met vele anderen worden uitgebreid.

De mentaliteit zal dus gewijzigd moeten worden. Want, geloof degenen niet die u komen vertellen dat het allemaal zo'n vaart niet zal lopen.

Dat doet het wel, want exponentiële groei, eindige hulpbronnen en een snel toenemende wereldbevolking enerzijds én een steeds dieper wordende kloof tussen rijke en arme landen anderzijds zijn onverenigbare grootheden.

Een gewijzigde mentaliteit is echter pas een begin. Nodig is voorts een samenlevingspatroon, dus een kultuur (dus een geheel van algemeen aanvaarde waarden en normen) die de problemen van de overlevingsmaatschappij aan kan.

Ja, met minder dan een – hopelijk humanistische – revolutie zal het niet te klaren zijn.

Fiege

Zelfs zij...

*Zelfs zij, wie misschien nog
Vijf minuten gegeven zijn om 't licht te zien,
Jagen rusteloos voort, reiken naar de sterren,
Als hadden zij nog honderd jaar te leven.*

*In de verte, in een eeuwig zwijgen
Verheffen zich de bergen en zien neer op 't
rumoerig mensdom,
Bevroren, treurig en streng,
Als hadden zij nog slechts vijf minuten te
leven.*

Rasoel Gamzatow

Vreugde

*„Vreugde, wacht eens, waarheen vlieg je?
Naar een hart, dat liefheeft!
Jeugd, waarheen keer je zo haastig terug?
Naar een hart, dat liefheeft!*

*Kracht en moed, waarheen gaan jullie?
Naar een hart, dat liefheeft!
En jullie dan, droefheid en onheil?
Naar een hart, dat liefheeft!”*

Rasoel Gamzatow

(Uit het Russisch vertaald door P. Krug)

Hoofdbestuur

Op 23 augustus werd de eerste vergadering na de vakanties gehouden. De bezetting was meteen al goed, en er waren wel vier gasten: twee uit de gemeenschappen en de adviseurs Th. W. Polet (de vroegere organisatiesecretaris) en A. Zoetebier (hoofdraadsman Strijdkrachten).

Na zo'n anderhalve maand van niet vergaderen was het geen wonder dat er nogal wat actualiteiten ter sprake gebracht werden. Bovendien was er het IHEU-congres geweest met 300 deelnemers, dat geslaagd lijkt te mogen heten en waarvan elders in dit nummer een afzonderlijk verslag. Ik som nu snel wat actualiteiten op.

Het ministerie van Volksgezondheid en Milieuhygiëne heeft de subsidie voor ons overlevingsproject bevestigd. Er kan nu aan een nationaal symposium gedacht worden. Op ditzelfde ministerie vond door Fiege en Tielman nog een gesprek plaats over subsidie voor de geestelijke verzorging van zieken en bejaarden. Dat verliep niet onbevredigend. Onze commissie Centrale Persoons Administratie is gereed met haar rapport. Mogelijk komen we dus beslagen ten ijs als op 25 september de kamerhoorzitting plaatsvindt over deze zaak van privacy en persoonlijke veiligheid.

Voorts de teleurstellingen: De wereldbevolkingsconferentie te Boekarest laat zien dat dreigende overbevolking, de catastrofes en armoede die deze mede kan brengen, voor veel landen geen overweging zijn om af te zien van bevolkingsomvang als machtspolitieke (waaronder chantage) factor. Dan het rassenprobleem dat Nederland in een

vlot tempo naar zich toe lijkt te halen. Tenslotte uit de oude doos: de acties die men voornemens lijkt te willen voeren om de godsbede weer in de Troonrede opgenomen te krijgen. In plaats van dat er nog meer oude formules worden opgeruimd!

In de sfeer van de geestelijke verzorging in de Strijdkrachten hebben nieuwe benoemingen plaatsgevonden of zijn deze te verwachten. De heer R. O. Battes wordt vormingsleider in ons vormingscentrum voor jonge militairen, het Coornherthuis, en de heren A. W. J. Buitenweg, W. H. Gerards en C. J. Oortgijsen worden raadslieden in de strijdkrachten. Enkele van deze heren kennen we al langer, en allen wensen we een prettige en vruchtbare werkkring toe.

De hoofdraadsman was echter niet gekomen voor deze benoemingen, maar voor de bespreking van een stuk dat hij had gemaakt naar aanleiding van de passages over geestelijke verzorging in de Defensienota. Er is onder andere nog steeds aanzienlijke achterstelling van de humanistische geestelijke verzorging. Het stuk van Zoetebier lijkt zeer geschikt als basis voor het komende overleg op het ministerie.

Bij de dienst voor Radio en TV hebben zich enkele wijzigingen voorgedaan, zij het vooral in de stijl van boompje wisselen binnen deze goede ploeg. Vogel blijft toch aan als hoofd en voor de volle tijd, terwijl Elfferich nu een gedeeltelijke functie neemt. Zo is er nog wel meer te melden, maar binnenkort moeten we toch weer uitvoeriger over deze dienst schrijven, omdat er nog nader gesproken moet worden over de lokatie van bestuursverantwoordelijk-

heden ten aanzien van radio en TV. Voorts is het goed melden dat de aanvraag van het HV voor meer TV-zendtijd met een gunstig advies uit de Omroepraad te voorschijn schijnt te zijn gekomen. Nu maar afwachten wat minister Van Doorn, die ons de vorige (te geringe) verhoging gegeven heeft, gaat doen.

Door alle zojuist genoemde wijzigingen komt het redacteurschap voor de Humanist weer los te staan van de overige publiciteit. Er gaat nu een advertentie verschijnen voor de (bijbaan) functie van redakteur.

Th. W. Polet behoorde dus ook weer tot de gasten. Allen vonden het een genoegen om zijn stukken te lezen en zijn commentaar te horen. Het ging om twee zaken: de luister- en kijkdichtheid van onze programma's. Die lijkt voor het soort programma lang niet slecht, ofschoon de radiobeluistering terugloopt. Maar dit laatste is het meedelen in de algemene teruggang in de radiobeluistering. Overigens: het gerucht wil dat wij ons kwartier van de vrijdagmiddag zouden kunnen verplaatsen naar de zondagmorgen. Het zou op zondagmorgen dan een half uur kunnen worden in plaats van het kwartier of iets minder) dat we zeer vele jaren gehad hebben: onze liefste wens.

Polet had gezorgd voor een rapportagegroep programmakwaliteit in het land. Die functioneert eigenlijk maar lauw, zodat die toch niet die gegevens oplevert waar op werd gemikt. Over enige tijd opnieuw proberen. Polet's andere onderwerp was de geestelijke opvang bij emigratie. Dit is een aflopende zaak die door hem zal worden afgerond.

Driebergen, 24 augustus 1974

Regionale Diskussiedagen

In de komende herfst organiseert het Humanistisch Verbond regionale discussiebijeenkomsten voor iedereen, die met ons mee wil denken over de toekomst.

Milieuvervuiling

overbevolking,

energiecrisis,

uitputting van grondstoffen

brengen de toekomst der mensheid letterlijk in dooddsgevaar.

Het bekende Rapport van de Club van Rome heeft ons onontkoombaar voor de vraag geplaatst: „Gaaf de aarde onbe-
woonbaar worden?”

Veel mensen, organisaties en regeringen zoeken naar oplossingen, die er op gericht zijn, dat de mens op aarde kan blijven leven. Daarbij komen we erg moeilijke problemen tegen. Het konstrueren van een samenleving, die in belangrijke opzichten geheel anders is, dan de samenleving, waarin wij nu leven, is geen eenvoudige opgave. Toch kunnen wij het zoeken van oplossingen niet afschuiven naar de deskundigen. Ons eigen gedrag bepalen wij zelf. De mogelijkheid van voortbestaan van de levende natuur hangt meer af van het gedrag van de mensen dan van de oplossingen van de deskundigen. Er wordt door ons allemaal teveel gekonsumeerd en niet alleen door de deskundigen. Datzelfde geldt voor het verwekken van kinderen.

Het hoofdbestuur van het Verbond is van mening, dat ook wij ons met deze problematiek moeten bezighouden.

Enerzijds omdat de vraag naar de toekomst een wezenlijk element vormt van elke levensovertuiging. Anderzijds omdat er aan de ingrijpende veranderingen in onze levensomstandigheden, waar wij naar

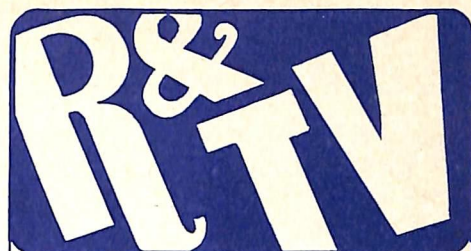
toe zullen moeten, belangrijke morele kantten zitten. In een ethiek voor de toekomst wordt als eerste zedelijke vraag gesteld: „Wat betekent mijn gedrag voor de toekomst der mensheid?”

Dat betekent, dat b.v. Nederlandse echtparen in de toekomst niet meer dan twee kinderen behoren te verwekken. Dat betekent, dat wij materieel soberder behoren te gaan leven.

Hoe moet die versobering echter verdeeld worden en zal dat lukken op vrijwillige basis?

Er zullen een aantal wettelijke maatregelen genomen moeten worden. Maar welke regering heeft de moed om deze impopulaire wetten uit te vaardigen vóór we door een ontredderende chaos tot veel verder gaande maatregelen gedwongen zullen worden?

Hiermede hebben wij nog maar een paar van de vele problemen genoemd. Het is erg nodig, dat wij over deze dingen met elkaar praten. Het gaat iedereen aan en iedereen kan een bijdrage leveren. Of vindt u het niet belangrijk dat de mensheid kan blijven leven?

RADIO:

zondag 1/9 (9.45-10.00)

Tragiek der redelijkheid, P. Spigt over Belle van Zuylen.

vrijdag 6/9 (16.45-17.00)

Laat je niks wijsmaken maar vindt zelf iets van de interviews, commentaren en informatie van mensen die wat zien in de mens. Samenstelling: Rina Spigt en Casper Vogel.

zondag 8/9 (9.45-10.00)

Humanistisch thuisfront. Een kwart van de 40.000 jongens die jaarlijks in militaire dienst gaan is buitenkerkelijk. In dit kwartiertje een indruk van wat het Humanistisch Thuisfront voor hen doet.

vrijdag 13/9 (16.45-17.00)

Laat je niks wijsmaken.

zondag 15/9 (9.45-10.00)

Een humanist in Amerika
Casper Vogel in gesprek met Metthew Spetter, die ruim twintig jaar geleden naar de V.S. vertrok en daar nu een leidende rol speelt in de Amerikaanse humanistische beweging.

TELEVISIE:

Het eerstvolgende H.V. televisieprogramma komt op 22 september a.s. op de buis.

UITNODIGING

Het hoofdbestuur nodigt alle leden en belangstellenden uit over de overlevingsproblematiek met elkaar van gedachten te wisselen en te zoeken naar oplossingen.

Daartoe organiseert het hoofdbestuur in de komende herfst op vijf verschillende plaatsen in ons land op zaterdagmiddag grote discussiebijeenkomsten.

De data en plaatsen zijn:

28 september in **Amsterdam** in Krasnapolsky aan de Dam.

12 oktober in **Zwolle** in Suisse aan de Blijmarkt 15 (in het centrum van de stad)

26 oktober in **Rotterdam** in het Groothandelsgebouw aan het Stationsplein

9 november in **Utrecht** in het Jaarbeurs-kongrescentrum (achter het station)

23 november in **Eindhoven** in het Philips Ontspanningscentrum aan de Mathildelaan (in het centrum van Amsterdam en Zwolle is geen gelegenheid voor langdurig parkeren)

We beginnen telkens om één uur en eindigen om vijf uur.

De deuren gaan open om half één.

De toegangsprijs bedraagt f 2,50.

in dit nummer:

In de marge

pag. 2

Hoofdbestuur

pag. 2

Regionale diskussiedagen

pag. 3

Impressies van het I.H.E.U.-kongres

pag. 4

Mondiale solidariteit

pag. 8

Trainingsgroepen groepswerk

pag. 8

Impressies van het I.H.E.U.-kongres

Amsterdam 5 - 9 augustus 1974

Bij de ingang van de Vrije Universiteit te Amsterdam kwam ik op de openingsdag van het Kongres van de Internationale Humanistische en Ethische Unie (I.H.E.U.) één van de rond 300 buitenlandse deelnemers tegen. Hij sprak zijn bewondering uit voor het feit dat Holland over zo'n prachtig universitair centrum van vrije cultuur en wetenschap beschikte. Toen ik hem vertelde dat de V.U. een calvinistisch bolwerk is, realiseerde ik mij ineens dat een humanistisch kongres dáár toch wel een symbool van onze, Nederlandse, verdraagzaamheid kan worden genoemd. En van aanvaarding als gelijkwaardige mede-burgers door onze christelijke landgenoten.

Receptie

Dat het „stenen-voor-brood-tijdperk” officieel wel als afgesloten mag worden beschouwd, bleek ook uit de aanwezigheid van Minister van Agt als vertegenwoordiger van de Nederlandse regering op een receptie die het gemeentebestuur van Amsterdam de deelnemers in het Van Gogh-museum aanbood op de vooravond van het kongres. Burgemeester Samkalden toonde zich een voortreffelijk gastheer.

Goed werk I.H.E.U.-mensen

Door de contacten die maandagavond op zulk een plezierige wijze konden worden vernieuwd of gelegd, was het ijs op de openingsdag reeds geheel gebroken. Tegen 10.00 uur vulde de grote V.U.-aula — een ruimte die het midden houdt tussen een christelijke kerk-moderne-stijl en een bioscoop — zich met de kongresdeelnemers en talrijke gasten. Entourage en inrichting van het Kongres oogstten overigens niets dan lof van de honderden deelnemers uit Australië, Oostenrijk, België, Canada, Ceylon, Frankrijk, India, Italië, Japan, Luxemburg, Nieuw Zeeland, Nigeria, Noorwegen, Spanje, Turkije, Engeland, Verenigde Staten, West-Duitsland, Joego-Slavië en Nederland. Ons eigen landje was door meer dan tachtig verbondsleden vertegenwoordigd, w.o. de H.B.-leden Sleuwenhoek, Rood, Knap, Tielman, Mansholt. Op de eerste dag waren bovendien verschillende gemeenschapsbestuurders present.

Gaarne hier een woord van waardering aan het adres van I.H.E.U.-sekretariaat en I.H.E.U.-staf.

Prof. van Praag

Minister van Agt

Burgemeester Samkalden

Een plenaire zitting van het I.H.E.U.-Congres

Opening

Het begin van de eerste zittingsdag werd ingeluid met een woord van welkom door I.H.E.U.-voorzitter Prof. van Praag en een korte begroetingsrede van Verbondsvoorzitter Mr. M. Rood namens het Humanistisch Verbond. Na allereerst de deelnemers een hartelijk welkom te hebben toegeroepen, begroette hij in het bijzonder de vertegenwoordigers van de Verenigde Naties, Unesco, Raad van Europa en het Vaticaans Secretariaat voor niet-gelovigen. Spreker zei dit een weinig gelukkig woord te vinden: „Ook wij hebben ons geloof en ethiek” (Our beliefs and moral convictions). Als verdere gasten noemde hij o.m. vertegenwoordigers van de Wereld Unie van Vrijdenkers en van de Ambassades van België, W.-Duitsland, India en de Verenigde Staten.

Een ernstig gemis noemde Mr. Rood de lege zetel van het I.H.E.U.-bestuurslid Prof. Marcović (Joego-Slavië). Hem wordt door Maarschalk Tito nog steeds een paspoort geweigerd.

De waarde van een congres als dit zag spreker o.m. in het stimulerend effect op de deelnemers en daarmee op de nationale organisaties, in het relativerend effect op wat nationaal als van alles overheersend

belang wordt gezien en in de bevordering van persoonlijke relaties tussen humanisten over de gehele wereld.

Bramen als dessert

Tijdens het congres had ik weer eens het genoegen van een gedachtenwisseling met Dr. Mansholt. Wij kennen elkaar reeds lang uit onze „Brusselse tijd”.

Mansholt is in ruste bijna nog even druk bezet als toen hij Europees Commissaris was: een en ander werd dus met een lunch gekombineerd.

Het gesprek liep zoals gebruikelijk nogal uit, zodat wij min of meer haastig uit de Buitenveldertse eetgelegenheid moesten opbreken om weer op tijd ten congresse te zijn.

In druk gesprek gewikkeld passeerden wij een nog onbebouwd stuk grond. Bijna gelijktijdig ontdekten wij dat er een flinke bramenstruik floreerde, die reeds diverse rijpe vruchten droeg. (Een voor mij althans wat wonderlijke zaak, gezien de plaats – een onbebouwd terreintje in het lage land – en gezien de tijd – in de Scheveningse duinen zijn ze met goed weer pas medio augustus rijp). In minder dan geen tijd zaten wij op onze hurken alsnog van een natuurlijk en kosteloos dessert te genieten.

Een gedistingeerd heer die in een slee van een kar-met-chauffeur passeerde zag ik, in een flits, zijn wenkbrauwen fronsen over zulk jongensachtig gedoe.

F.

Formuleren alléén niet voldoende!

Hierna was het woord aan kongresvoorzitter Dr. S. L. Mansholt. Zijn thema luidde: „Menselijke verantwoordelijkheden in de wereld van morgen”.

De wereld van morgen zal ons zeer drastische veranderingen op velerlei gebied brengen. Wij kunnen trachten ze ten goede te doen zijn. Doen wij niets dan zullen het voor ons zeer kwalijke wijzigingen worden. Ons humanisten valt de taak toe een overlevingsmaatschappij gestalte te geven; daarbij zullen wij voor alles morele waarden moeten ontwikkelen.

Het formuleren is echter niet voldoende, wij zullen er ook gestalte aan moeten geven: politiek, sociaal, economisch, cultureel. In het economische vlak zijn het nu hoofdzakelijk de multinationals die de dienst uitmaken.

In het politieke vlak heeft het democratische systeem zoals het nu werkt niet de kracht om snel genoeg beslissingen op lange termijn te nemen.

Regeringen en kiezers bedrijven slechts korte termijn politiek.

Spreker bepleit de vorming van een onafhankelijke wetenschappelijke groep om ons bijv. op het gebied van de kernenergie tegen overhaaste beslissingen te beschermen.

Congresvoorzitter Mansholt

Verbandsvoorzitter Rood

De Presidium-tafel tijdens de openingszitting: Mansholt, Van Praag, Rood, Blackham.

De groei van het nationale produkt in de rijke landen moet met 50% verminderd worden, alleen al om de energiebronnen te sparen (het energieverbruik neemt daar nu iedere tien jaar met 100% toe!).

De voedselsituatie is hoogst ernstig.

De ongelijkheid in de westerse samenleving is de motor die produktie/konsumptie steeds hoger opjaagt.

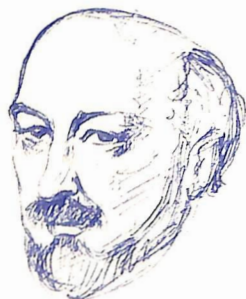
Er moet voor de werknemers medezeggenschap in én medebezit van de produktiemiddelen komen.

Volledige werkgelegenheid moet men konfronteren met negen miljoen z.g. gastarbeiders.

Om al deze redenen kunnen wij humanisten niet volstaan met formuleren (op zichzelf overigens zeer noodzakelijk) maar moeten wij een politieke keus maken. Als humanist dienen wij die partijen te steunen welke bereid zijn de praktische toepassing van onze principes ter hand te nemen.

Humanistische levensstijl nodig

In de namiddagzitting sprak o.m. de Nederlander Prof. P. Thoenes over Doel en Middelen van de humanistische sociale wijzigingen. Hij acht het gestalte geven aan een humanistische sub-kultuur, dus een eigen levensstijl, een eigen taal, eigen symbolen, e.d. noodzakelijk. Alleen op deze wijze kan aan het humanisme een eigen gezicht worden gegeven. Dat eigen gezicht, die

P. Thoenes

eigen maatschappelijk-kulturele identiteit is in een pluralistische samenleving noodzaak. Op formules alleen is het humanisme niet aanspreekbaar.

Verder voerden het woord Mr. V. Tarkunde (India) over „Demokratie, Staat en Individuele gelijkheid” en Prof. K. Kularatnam (Ceylon) over „Human Fulfilment and the Quality of Life/Ecology and Economic Growth”.

Ekologievraagstuk

Hierover werd dinsdagavond en woensdagmorgen in discussiegroepen alsmede woensdagavond en donderdagmorgens en

-middags in plenaire zitting vergaderd. Uw redakteur nam actief deel aan de gedachtenwisseling over het ekologievraagstuk.

Vanwege het zeer complexe karakter en de zeer beperkte tijd kon het onderwerp natuurlijk niet uitputtend worden behandeld. Wat mij het meest trof was dat het kernpunt, nl. het ethische aspekt, de ethische vraagstukken, nauwelijks aan bod kwamen. Zo werd bijv. uitvoerig gediscussieerd over de vraag of de bevolking moet worden ingekrompen, uitgebreid of gestabiliseerd. Wat daarbij rechten en plichten zijn van individu en gemeenschap én waarop wij humanisten die rechten en plichten ethisch-wijsgerig funderen (bijv. in konfrontatie met

Kamelen en recreatie

Mensen uit de derde wereld kijken heel anders dan wij westerlingen tegen de overlevingsproblematiek aan.

Een ironisch lachje hunnerzijds, wanneer zij ons horen diskussiëren over zaken als beperking op wereldwijde schaal van bevolking, produktie, konsumptie is soms erg begrijpelijk. Dat werd ik mij weer eens heel goed bewust tijdens een gesprek met de vertegenwoordigster van de Verenigde Naties (om misverstand te voorkomen: harerzijds volstrekt à titre privé).

Zij werd geboren in Somaliland. In dit lege woestijnachtige land stond of viel toen het leven in de letterlijke zin van het woord met twee zaken: het bezit van kamelen en van kinderen.

De destijds koloniale macht, Italië, introduceerde wat landbouw: de bananenkultuur op grote plantages; hetgeen geen succes werd.

Na de onafhankelijkheid heeft men gestreefd naar de verbouw van tomaten; niet op grote plantages; maar in vele kleine coöperaties. Dat loopt aardig, maar zo'n kultuur is nogal riskant.

„Wat moet men daar nu met jullie problematiek?” was de aan mij gerichte vraag. Terecht.

Een monokultuur zowel in landbouw als veeteelt plus gebrek aan mensen, produktie en konsumptie om de bewoners een loontje dat meer is dan een paar honderd gulden per jaar te bezorgen. Om van onderwijs, recreatie, ontwikkeling enz. enz. maar te zwijgen.

Welke westerling is niet hypocriet als hij over de noodzaak van méér vrije tijd, méér recreatie, méér kulturele ontwikkeling spreekt terwijl de halve wereldbevolking lichamelijk op het niveau van hongerige dieren leeft, en geestelijk in het stenen tijdperk?

F.

Trekvogels en Europese samenwerking

Mensen die zich erg bij ekologievraagstukken betrokken voelen, wijzen er zeer terecht op dat stimuleren van en meewerken aan zaken die op betrekkelijk korte termijn geactiveerd en gerealiseerd kunnen worden, uiterst belangrijk is om het rad in beweging te krijgen.

De juistheid van deze stelling ervoer ik toen mij tijdens het I.H.E.U.-kongres werd gevraagd een resolutie te ontwerpen de moord op trekvogels betreffend.

Miljoenen vogels trekken ieder jaar van Noord-Oost Europa naar Noord-Afrika. Tijdens hun vlucht verorberen ze miljarden schadelijke insecten (temeer nodig omdat deze tegen insecticides resistent zijn geworden).

Deze uiterst nuttige dieren worden echter bij miljoenen gedood, vooral door Italiaanse jagers.

Bij die en gene informierend kwam ik in gesprek met de vertegenwoordiger van de Raad van Europa. Deze deelde mij mede, dat de diensten van de Raad e.e.a. reeds in studie hadden en het (politiek neutrale) onderwerp bovendien uitstekend geschikt achtte voor samenwerking tussen de betrokken landen uit West- en Oost-Europa. Hij beloofde mij de uitvoering van een resolutie die daar mede op inhaakte sterk in Straatsburg te zullen pousseren.

Dat was bij mij, fervent natuurliefhebber en europeaan van het eerste uur, niet aan dovemans oren gezegd.

Een desbetreffende resolutie werd met algemene stemmen door het I.H.E.U.-kongres aangenomen.

Een I.H.E.U.-delegatie ging de resolutie over Morgentaler persoonlijk aan de Canadese Ambassadeur in Den Haag overhandigen en toelichten.

Slotzitting

In de slotzitting van het kongres konden de deelnemers genieten van een indrukwekkende rede van onze vroegere landgenoot Prof. Dr. M. Spetter, thans woonachtig in de V.S., die in bezielende taal de grootheid van onze humanistische levensvisie schilderde.

Vervolgens werd door de I.H.E.U.-voorzitter aan de Engelsman Harold Blackham de humanistische onderscheiding van verdienste „Humanistic Award” uitgereikt.

Met applaus werden ook de vriendelijke woorden van Drs. J. M. de Uyl begroet. Zijn aanwezigheid op de slotzitting – de minister-president was net van vakantie terug – werd zeer op prijs gesteld.

's Avonds vond in Artis tenslotte een feestelijke samenkomst plaats waar door talrijken de wereldomspannende vriendschapsbanden nauwer werden aangehaald.

Fiege

christenen of kommunisten) kwam niet in discussie.

Idem ten aanzien van de vraag over het toe te passen politiek en/of economisch systeem in verband met beperking van productie/konsumptie in de rijke landen: vrijheid zonder gelijkheid is even verwerpelijk als gelijkheid zonder vrijheid.

Databanken

De woensdagmiddag was gewijd aan de onderwerpen „Rascisme”, „Gewetensbezwaar”, „Abortus”, alsmede het onderwerp „Informatieregistratie en Privacy”. Dit laatste onderwerp werd ingeleid door onze landgenoot Ico van der Willik, voorzitter van de H.V.-kommissie „Centrale Persoonsadministratie”.

Als gevaren hierin schuilend noemde spreker o.m. dat anonieme instellingen over persoonlijke gegevens en daardoor over macht (kunnen) beschikken. Dit geldt met name voor overheidslichamen; voorts dat verkregen informatie voor een ander doel wordt gebruikt dan waarvoor het is verkregen, dat verouderde gegevens op nieuwe situaties worden toegepast e.d. Spreker bepleitte o.m. een duidelijke scheiding tussen beheer en uitvoering: een onafhankelijke instantie dient toezicht uit te oefenen. Een duidelijke en preciese wetgeving is voorts dringend nodig. Registratie dient aan een vergunning te worden gebonden. Iedere ge-

registreerde dient kennis te kunnen nemen van zijn gegevens en recht te hebben op correctie van foutieve gegevens.

Derde Wereld

Donderdagavond werd er plenair gesproken over Humanisme in de Derde Wereld. Bob Waisfisz de even actieve als enthousiaste directeur van het Humanistisch Instituut voor Ontwikkelingssamenwerking had van deze gelegenheid gebruik gemaakt om een smaakvolle expositie annex verkoop in de hal van de V.U. op touw te zetten.

Resoluties

Op de laatste dag van het kongres werden 's morgens de ingediende resoluties behandeld. Hierin werd o.m. gepleit:

- voor een herdenking door het H.V. in 1977 van de 300ste sterfdag van Spinoza;
- voor activiteiten op nationaal niveau t.g.v. de gelijkheid van de vrouw.
- voor vrijheid van Joego-Slavische humanisten;
- voor vrijheid van de Canadees Morgentaler i.v.m. abortustoeepassing;
- voor vrijheid van het Chileense volk.
- tegen martelen;
- tegen het uitmoorden van trekvogels;
- ten gunste van vrijwillige euthanasie.

Ico van der Willik

Minister-President Den Uyl

Gelovige en niet gelovige gemeenschappen

De vertegenwoordiger van het Vaticaanse Sekretariaat voor niet-gelovigen, Monsignore Jacqueline, toverde dezelfde zuur-zoete diplomatenlachel op zijn gelaat, toen ik hem naar zijn indrukken van het kongres vroeg, als tijdens de opmerking van Verbondsvoorzitter Rood over „geloof” in zijn welkomstwoord.

„Die indrukken waren positief”. „Verkwikkend, zoveel mensen van goede wil bijeen”, en dergelijke gemeenschappen.

Monsignore was zelf meer ethisch-wijsgerig georiënteerd en geïnteresseerd en de discussies ten kongresse hadden zich meer „op gemeenschappen gekonsentreerd”.

Nu, daar moest ik hem gelijk in geven. Ik nodigde hem dan ook uit voor een tweegesprek (in de ekologiediskussiegroep) over de wijsgerig-ethische fundering van abortus en/of euthanasie.

Dat kon hij als waarnemer helaas niet doen.

Op dit punt geloofde ik hem.

F.

INGEZONDEN BRIEVEN

Mondiale solidariteit

In Humanist van 15-6-'74 deelt de heer Fiege in zijn rubriek „In de marge” de wijziging mede van zijn opvatting over de wenselijkheid de „vrijgekomen” arbeid voor recreatie en vorming te benutten.

Hij besluit met te stellen dat het enige antwoord dat de bewoners van de rijke landen, dus ook wij, kunnen geven, lijkt te zijn:

- hard werken;
- onze industriële productie her-oriënteren, d.w.z. meer richten op het produceren van kapitaalgoederen t.b.v. de arme landen;
- aanzienlijke verhoging van de besparingen, d.w.z. geen verhoging meer van het

levensniveau, opdat veel meer dan 1 of 2% van hetgeen wij voortbrengen (Bruto Nationaal Produkt) aan de arme landen beschikbaar kan worden gesteld.

Mede ten behoeve van de zo noodzakelijke voortzetting van de discussie over deze materie meen ik enige kanttekeningen te moeten maken.

1. „Hard werken” moet m.i. worden gelezen als verdelen van het werk over meer personen en dan vooral in de dienstenverlening in plaats van in de produktie.

2. Het produceren van kapitaalgoederen t.b.v. de arme landen zal in bepaalde gevallen wellicht in de aanvang nodig zijn, maar moet zo spoedig mogelijk worden geleid in de richting van het in de arme landen

ook zelf produceren van deze goederen. De opleiding daartoe van de bewoners van de arme landen is een belangrijke taak voor de rijke landen.

3. Akkoord met aanzienlijke verhoging van de besparingen, d.w.z. hier geen verhoging meer van het levensniveau, maar hierbij te bedenken, dat de beste hulp aan de arme landen bestaat uit het hier toelaten van en behoorlijk betalen voor de door de bewoners van de arme landen in zo ver mogelijk afgewerkte staat geproduceerde goederen.

Voor alle drie punten geldt echter dat bij voortdurende stelling zal moeten worden genomen tegen de overheersende machten, welke geheel zijn ingesteld op het zoveel mogelijk verdienen aan het met zo weinig mogelijk mensen produceren van zoveel mogelijk goederen.

J. Dijkstra, Arnhem

TRAININGSGROEPEN GROEPSWERK

Evenals vorige jaren organiseert de afdeling relationeel vormingswerk van het Humanistisch Verbond dit najaar een aantal trainingsgroepen bestemd voor diegenen, die met groepen (bejaarden, studenten, militairen, enz.) werken of willen gaan werken. In het kader van een ontmoetingsgroep proberen de deelnemers zich het eigen functioneren in de groep bewust te maken, zicht te krijgen op het groepsproces en dit te leren hanteren in een richting, die voor de deelnemers bevredigend is.

Een precies programma valt niet te geven, omdat steeds aangesloten wordt bij concrete gebeurtenissen in de groep. In ieder geval komen de volgende thema's aan de orde: kennismaking, motivatie, communicatie, conflict, blokkering, vertrouwen en macht. Getraind wordt in vaardigheden van relatief eenvoudige aard, die bij het leiden van allerlei groepen te pas kunnen komen, zoals rollenspel, observatieoefeningen,

gen, non-verbale oefeningen, associatiespelen, enz.

De groepen staan onder leiding van Albert Nieuwland, tellen 15 deelnemers, beslaan 10 avonden en een weekend, kosten f 125,— (studerenden f 75,—, reductie mogelijk) en starten in *Hoogeveen* (opgaven en inlichtingen bij Ella Prins, Troelstralaan 210, Assen, telefoon 05920-1 44 90) en *Amsterdam* (opgaven en inlichtingen bij Albert Nieuwland, Jan Willem Brouwersstraat 18, Amsterdam, telefoon 020-79 10 15). Bij overtekening hebben diegenen die groepen (gaan) leiden in het kader van het Humanistisch Verbond voorrang. Opgaven graag zo spoedig mogelijk.

Dit trainingsgroepswork heeft een andere opzet dan de trainingsgroepen **geestelijke verzorging**, waarin getraind wordt in technieken van geestelijke verzorging (opgaven en inlichtingen bij Paul Kruyswijk, Oudegracht 152, Utrecht, telefoon 's ochtends 030-31 81 45).

Voortgezette dialoog van 2 zwarte pieten

Piet H.: Dat gesprek van ons is als een monoloog van jou gepubliceerd. Ik zag tenminste alleen het grote hoofd van jou afgebeeld.

Piet T.: Ja, ik heb het gezien tot mijn verbazing. Het humanisme is zeker de menselijke dialoog ontwend.

Piet H.: Maar zouden ze geen rectificatie moeten plaatsen. Anders frustreren ze onze zelfontplooiing.

Fiege (redacteur) en *Tielman*: (die als intermediair fungeerde) in koor:

Het spijt ons. De dialoog van twee zwarte Pieten in het vorige nummer was een echte dialoog van de heren Piet T(hoenes) en Piet H(ischemöller). Hierna beter, zegt de almanak.

Het Humanistisch Verbond zoekt
voor het bejaardencomplex "Wielborgh" Dordrecht
voor bewoners en medewerkers een

geestelijk verzorger/ster

De functie is part-time.

- Taak:
- individuele begeleiding van de levensproblematiek
 - organiseren en begeleiden van gespreksgroepen en bezinningsbijeenkomsten
 - geestelijke vorming van vrijwillige medewerkers
 - bevorderen van contacten buiten het complex

Opleiding:
Humanistisch Opleidings Instituut

Nadere inlichtingen secretariaat bestuur
Wielborgh complex:
Groen van Prinstererweg 107
Dordrecht tel. 078 - 70761

Humanistisch Verbond